

koste et Rentetab for den Del af den saaledes foretagne Udvidelse, som ikke straks kommer til Anvendelse, men det forekommer mig sandsynligt, at dette Rentetab bliver mindre end de forøgede Udgifter, som let kan blive Følgen af, at man opsætter Ekspropriation, idet der kan finde Bebyggelse Sted paa en saadan Maade, at Ekspropriation bliver væsentlig kostbarere. Det vilde for adskillige af vore Baner have betalt sig, hvis man paa et langt tidligere Tidspunkt havde sørget for den nødvendige Udvidelse af det Terrain, der staar til Raadighed for Sporanlæg. Heller ikke er under normale Forhold de Udgifter, som en saadan Ekspropriation medfører, i sig selv synderlig afskrækkende. Hvor der er dyrest, nemlig umiddelbart ved Byer og ved Stationer, er der ogsaa mest Fare for, at Bekostningen skal stige betydeligt i Løbet af faa Aar.

Det har med Rette været Genstand for Omtale, at Statsbanerne for Tiden som Forretning betragtet ikke opmuntrer til Udvidelser, og den ærede Ordfører for Venstre, det ærede Medlem fra Frederikshavn, har allerede fremhævet Ønskeligheden eller Nødvendigheden af, at man tænker paa at skaffe Statsbanerne Dækning for deres store ekstraordinære Udgifter. Jeg har nok hørt den ærede sidste Taler og den foregaaende udtale, at man ikke burde belaste Befolkningen med disse Byrder. Men har nogen, der sender Gods med Banerne, egentlig Krav paa at faa dette befordret billigere, end det virkelig koster? Dette, synes jeg, gælder baade Personer og Gods, og jeg haaber, at man vil lægge Mærke til, at der baade ved Udtalelser af det ærede Medlem fra Frederikshavn, hvis Parti i saa høj Grad har sin Støtte i Landbruget, og fra denne Side, altsaa paa en vis Maade fra Industriinteressers, nu er hørt Udtalelser om, at Erhvervene ikke kræver i disse Tider at faa deres Varer befordret paa en Maade, der paafører Staten direkte Tab. Jeg kan sige dette med saa meget større Eftertryk, som det er en Selvfølge, at enhver Takstforhøjelse er alvorlig for de Erhverv, den rammer. Man kan nok, som jeg hørte den ærede Ordfører for det radikale Parti sige, udtale, at Byrden kan man lægge over paa Forbrugerne. Ja, det gør man, hvis man kan, men i mange Tilfælde kan det ikke ske, og i mange Tilfælde kan det kun delvis ske, og det ærede Medlem gav selv det bedste Bevis herfor ved en Udtalelse om, hvilken Betydning det har for en Egn

at have billige Jernbanetakster. Naar det for en Egn, det vil sige for Producenterne paa Egnen, har stor Betydning at have en billig Takst, vil det omvendt sige, at hvis man forhøjer Taksten, bliver det en Byrde for denne Egn. Man vil ikke kunne forhøje Taksterne, specielt Fragttaksterne, uden at dette for en ikke ringe Del maa betales af selve de producerende Erhverv. Ikke desto mindre tror jeg at burde fremhæve, at det kan ikke billiges som en sund eller forsigtig Statsledelse eller en sund og forsigtig Finanspolitik, at man lader Udgifterne vokse og Statsbanernes ringe Overskud forvandle sig til et betydeligt Underskud, uden at man træffer Foranstaltninger til at bøde derpaa ved at forhøje Betalingen.

Det er fristende i denne Sammenhæng at pege paa, hvad man gør i andre Lande. Vi er jo saa kloge her i Landet. Vi ved naturligvis meget bedre Besked baade om Krig og Fred, Jernbanedrift og Jernbanetakster og sociale Forhold end noget andet Land i Europa, det gaar jeg ud fra, men selv i saa Tilfælde kan der dog muligvis læres lidt af andre Lande. Jeg vil navnlig henlede den højtærede Ministers Opmærksomhed paa, hvorledes man behandler dette Forhold i Preussen. Preussen er jo et Land, der i saa mange Henseender tjener os til Forbillede — jeg tænker navnlig paa det socialdemokratiske Parti —, og dette Parti kunde maaske netop i Preussen lære noget af, hvorledes man praktiserer Statssocialismen. Der gaar det ikke saaledes til, som den ærede sidste Taler (Valdemar Olsen) sagde, at man skulde gøre Jernbanekørselen saa billig, saa den næsten ingenting kostede Befolkningen. Naar Socialdemokraterne en Gang faar Magten — og det gør de jo nok — vil de være nødt til at dirigere deres samlede Statssocialisme saaledes, at den ikke giver lutter Underskud. Dette kræver, at man maa drive Statsproduktionerne saaledes, at de, om end de ikke giver stort Overskud, i det mindste bærer sig, og dertil hører nu en Gang i denne Verden Renter. Først naar det lykkes Socialdemokratiet at afskaffe Renterne, kan jeg tænke mig, at de kan drive Statsbaner uden Forrentning.

Maa jeg have Lov til at citere en enkelt Udtalelse fra „Berliner-Börsen-Courier“ om, hvorledes Resultatet er af den preussiske Stats-Jernbaneforvaltning i 1916. I denne Artikel gøres der opmærksom paa, at Forholdene er yderst ekstraordinære i Tyskland, at Folk i ringe Grad